

ВПЛИВ МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ НА ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Рідель Т. М.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Сумський національний аграрний університет
вул. Г. Кондратьєва, 160, Суми, Україна
orcid.org/0000-0002-6980-7975
tridel@ukr.net*

Кириченко Т. О.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Сумський національний аграрний університет
вул. Г. Кондратьєва, 160, Суми, Україна
orcid.org/0000-0002-9160-2124
honey11t@ukr.net*

Ключові слова: технологічна революція, вивчення іноземної мови, мобільні засоби, мікронавчання, мобільне вивчення мови.

Розвиток цифрових технологій і прискорений темп життя спонукають тих, хто вивчає мову, використовувати мобільні пристрої та застосунки. Гнучкість, яку надають мобільні пристрої, змушує вчителів активніше використовувати мобільні ресурси. У статті аналізується сутність поняття MALL (mobile assisted language learning) – вивчення мови за допомогою мобільних пристроїв. Актуальність теми зумовлена тим, як мобільні технології можуть покращити процес вивчення іноземної мови дорослими, насамперед студентами. Робота базується на аналізі сучасних тенденцій та досліджень у цій галузі. Проаналізовано, як мобільні навчальні застосунки можна використовувати в режимі самонавчання і як їх можна застосовувати в поєднанні з очними заняттями, а також те, наскільки вивчення та викладання англійської мови залежить від використання мобільних пристроїв і застосунків. Це дослідження має на меті визначити переваги мобільного навчання і те, як мобільне навчання може доповнити заняття в аудиторії. У дослідженні розглядаються переваги мобільних інструментів навчання, здебільшого подкастів або мобільних застосунків, та аналізуються фактори, що впливають на загальну ефективність використання мобільного навчання, як-от залученість і мотивація студентів, можливість застосування особистісно орієнтованого підходу, технологічний прогрес та інновації у вивченні мови. Крім того, визначено та надано перелік недоліків, наявних при використанні мобільного вивчення мови, а саме відсутність сталого доступу до інтернету, менша функціональність мобільних застосунків порівняно зі стандартним комп'ютерним програмним забезпеченням, відсутність цифрової грамотності деяких викладачів. У статті також наголошується на застосуванні такої концепції навчання, як мікронавчання, та доводиться її ефективність. Окремо розглядається застосування флешкарток (Quizlet) та подкастингу (Podcasting) як елементів мікронавчання. Наприкінці статті розглядаються варіанти використання можливостей смартфонів для покращення мовленнєвих компетенцій дорослих та, зокрема, студентів університетів. Робота також фокусується на можливостях розвитку мобільного вивчення мови й окреслює перспективи в цій галузі.

THE IMPACT OF MOBILE LEARNING ON TEACHING ENGLISH

Ridel T. M.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Sumy National Agrarian University
H. Kondratieva str., 160, Sumy, Ukraine
orcid.org/0000-0002-6980-7975
tridel@ukr.net*

Kyrychenko T. O.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Sumy National Agrarian University
H. Kondratieva str., 160, Sumy, Ukraine
orcid.org/0000-0002-9160-2124
honey11t@ukr.net*

Key words: *technological revolution, foreign language learning, mobile tools, microlearning, mobile language learning.*

The development of digital technologies and the accelerated pace of life encourage language learners to use mobile devices and applications. The flexibility provided by mobile devices makes teachers more actively use mobile resources. The article analyzes the essence of the concept of MALL (mobile assisted language learning) – language learning with the help of mobile devices. The relevance of the topic is due to the fact that mobile technologies can improve the process of learning a foreign language by adults, especially students. The work is based on the analysis of current trends and research in this area. It analyzes how mobile learning applications can be used in self-study mode and how they can be used in combination with face-to-face classes, as well as how much English language learning and teaching depends on the use of mobile devices and applications. This study aims to identify the benefits of mobile learning and how mobile learning can complement classroom instruction. The study examines the benefits of mobile learning tools, mainly podcasts or mobile applications, and analyzes the factors that influence the overall effectiveness of mobile learning, such as student engagement and motivation, the ability to apply a person-centered approach, technological advances and innovations in language learning. In addition, the article identifies and provides a list of disadvantages that exist in the use of mobile language learning, namely the lack of stable access to the Internet; less functionality of mobile applications compared to standard computer software; lack of digital literacy of some teachers. The article also emphasizes the use of such a learning concept as microlearning and proves its effectiveness. The use of flashcards (Quizlet) and podcasting as elements of microlearning is also discussed. The article concludes with a discussion of how smartphones can be used to improve the language competencies of adults and, in particular, university students. The paper also focuses on the possibilities of developing mobile language learning and outlines prospects in this area.

Постановка проблеми. Швидкий темп розвитку сучасного суспільства змушує освітян шукати інноваційні підходи, які б допомогли студентам досягати поставлених освітніх цілей. Однак стає все складніше впоратися з наванта-

женням і численними завданнями, з якими стикаються студенти, що вивчають іноземні мови, без можливості адаптувати навчання до свого графіка. Маючи змогу запропонувати студентам здатність практикувати в будь-який час і в будь-якому місці

[10; 7], смартфони, планшети та відповідні застосунки дають їм можливість більш контролювати власне навчання [2], тому використання мобільних застосунків набуває популярності в усіх сферах освіти, і мовна освіта не є винятком.

Мета статті – проаналізувати, наскільки вивчення та викладання англійської мови залежить від використання мобільних пристроїв та застосунків. Робота базується на аналізі сучасних тенденцій та досліджень у цій галузі. Ми вивчаємо недоліки та переваги застосування мобільного вивчення мови. Розглядаємо, як смартфони та інші мобільні пристрої можуть бути використані в аудиторії або для позакласної роботи студентами і як їх можна інтегрувати в змішане навчання та проєктні завдання на рівні вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження.
Переваги використання мобільних засобів для вивчення мови (MALL). Якщо студенту необхідно «відпрацювати» певний матеріал, чи то граматичну тему, чи то лексичну, він може виконувати такі вправи майже в будь-якому середовищі, оскільки вони більше зосереджені на практиці та повторенні, а не на глибокому аналізі. Такі завдання часто потребують меншої концентрації уваги, тому їх зручно виконувати через онлайн-застосунки та в дорозі, наприклад, під час поїздки на роботу / навчання.

Ще однією перевагою використання мобільних технологій для вивчення іноземної мови є економія часу. Використовуючи електронний мобільний словник на вебсайті або у вигляді окремого застосунку, студенти миттєво знаходять слова, просто почавши їх вводити. Вони також можуть знайти вирази або ідіоми, вжиті в прикладах в електронному словнику, просто здійснивши пошук по всій базі даних. Крім того, електронні словники часто мають корисні гіперпосилання на авторитетні ресурси, які можуть розширити знання, що містяться в певній словниковій статті, а також різні мультимедійні матеріали для підтримки тексту, як-от малюнки, короткі анімації, кліпи або графіки, що, безумовно, покращує загальний навчальний процес і, зрештою, дає вищі результати [4]. Дослідження показують, що студенти, які вивчають англійську мову за професійним спрямуванням і користуються електронними словниками за допомогою мобільних пристроїв, покращують свої мовленнєві навички більше, ніж ті, хто користується паперовими словниками [9, с.1473].

Можливість навчатися будь-де та будь-коли – одна з найбільших переваг мобільного навчання, яка допомагає студентам вивчати іноземну мову в режимі самонавчання та вдосконалювати різні мовленнєві навички, що не обов'язково вимагає присутності репетитора, але потребує постійної практики.

Студенти можуть удосконалювати свою вимову та працювати над інтонацією, адже багато сучасних застосунків дозволяють прослуховувати окремі звуки, слова чи словосполучення та покращувати просодичні особливості мовлення. Студенти можуть прослухати запропонований зразок, а потім повторити за диктором. Якщо програма здатна записувати та аналізувати особливості мовлення – отримані дані згодом можна проаналізувати, щоб вказати на помилки, виправити вимову користувача та оцінити його прогрес.

Ще одна можливість, яка відкривається в межах MALL, – це покращення словникового запасу та навичок аудіювання за допомогою мобільного застосунку. Потенційно він може містити деякі блоки з візуальними матеріалами, які показують студентам теорію і пояснюють її за допомогою цікавих таблиць, інфографіки, відео та інших медіа. Практична частина може бути лише у форматі аудіо, що не вимагатиме від користувача постійно дивитися на екран. Диктор вимовляє кожне слово чи вираз, який потрібно вивчити, пояснює його та подає в контексті у вигляді кількох коротких і зрозумілих прикладів. У разі подальшої інтеграції модулів аудіювання в систему управління навчанням вони можуть бути доповнені кількома інтерактивними вправами на ту саму лексику для повторення. Такий підхід може допомогти студентам раціонально розподіляти свій час дорогою на роботу чи в університет і допоможе їм досягти більших результатів відносно швидко. Він може бути використаний для самостійного вивчення або як доповнення до очних чи онлайн-занять.

Недоліки використання мобільних засобів для вивчення мови (MALL). Як бачимо, MALL дозволяє студентам, які вивчають мову, підвищити свою ефективність. Проте є деякі недоліки використання мобільних технологій, які ми повинні враховувати.

Більшість сучасних застосунків вимагають *постійного доступу до інтернету*, який буває не завжди і не скрізь або з'єднання дуже повільне, що може заважати користувачам регулярно виконувати свої завдання, провокуватиме негативні емоції до навчання, усуватиме ефект занурення, чим знизити ефективність роботи користувачів. Інший момент полягає в тому, що мобільний доступ до інтернету все ще залишається досить дорогим.

Мобільні застосунки мають *меншу функціональність* порівняно зі стандартним програмним забезпеченням, яке використовується на комп'ютерах і ноутбуках, тому деякі користувачі можуть неохоче використовувати свої смартфони для мовленнєвих цілей. Вони також зазначають, що їм незручно працювати з мобільними пристроями через *малий розмір екранів*.

Мобільні технології самі по собі можуть бути серйозною проблемою в аудиторії, оскільки студенти можуть використовувати мобільні пристрої для ігор, спілкування в чатах чи соціальних мережах, чим *відволікати* себе та викладача від заняття. Смартфони або планшети також можуть бути підставою для *стискування* під час тестів, якщо студенти шукають відповіді або користуються електронними словниками.

Є ще один бар'єр, який може перешкоджати мобільному вивченню мови (MALL), – це *відсутність цифрової грамотності* в деяких викладачів старшого віку та їх прихильність до більш традиційних, але не завжди сучасних методів викладання. Вони можуть забороняти студентам використовувати мобільні пристрої для вивчення мови в аудиторії, що може відштовхнути їх від застосування смартфонів під час навчання загалом як в аудиторії, так і поза нею, оскільки студенти можуть побоюватися, що не отримають допомоги від своїх викладачів у разі потреби. Це наводить нас на думку, що для успішного використання мобільних застосунків у вивченні мови дуже важливо усунути розбіжності між ставленням викладачів і студентів до мобільного навчання.

Популярною концепцією навчання, яку можна застосувати і до вивчення мови, є *мікронавчання*. Це подання навчального контенту невеликими частинами. Кожен блок присвячений одній темі і зазвичай займає в студента кілька хвилин. Модулі мікронавчання можуть бути створені в застосунку та містити короткі відео або навчальні анімації з кількома вправами. Очевидною перевагою мікронавчальних модулів є те, що кожен з них має лише одну мету, тому користувачеві зазвичай легше зрозуміти подану інформацію та виконати кілька завдань, які з нею пов'язані.

Мікронавчання може бути особливо стимулювальним, оскільки дозволяє студентам опанувати відносно невеликі блоки завдань, коли з'являється така можливість, тож вони не будуть розчаровані тим, що їм довелося виконувати довгу і нудну вправу. Вони також бачитимуть свій миттєвий прогрес і розумітимуть, які галузі знань їм слід переглянути. Багаторівнева структура мовленнєвого курсу мікронавчання є корисною для повторення, оскільки в ньому (курсі) легше орієнтуватися та зосередитися на певних модулях, які потребують доопрацювання. Ще однією важливою перевагою такого підходу є те, що він більше відповідає сприйняттю ідей сучасним поколінням міленіалів та поколінням цифровиків, які отримують інформацію невеликими порціями.

Мікронавчання створює нові можливості для студентів з точки зору корекції своєї навчальної траєкторії та допомагає вибирати лише ті аспекти, які відповідають їхнім цілям. На нашу

думку, мікронавчання підвищує загальну продуктивність навчання, тому що допомагає зробити складний зміст легшим для сприйняття, оскільки його структура є більш очевидною і наочною завдяки багаторівневій ієрархії. На відміну від навчання за допомогою книг або електронних книг з довгими розділами, застосунки з підрозділами та мікронавчанням допомагають студентам отримати правильне уявлення про те, яку інформацію вони очікувано можуть знайти в застосунку. Завдяки своїй здатності створювати легко налаштовувані навчальні траєкторії, мікронавчання може зробити процес навчання приємнішим та ефективнішим.

Мікронавчання також може допомогти викладачам мови створювати курси, які б мали гнучку структуру і задовольняли б потреби конкретних студентів. Наприклад, якщо студентам потрібно вивчити часову форму дієслова, можна створити модуль з трьома рівнями складності, як-от:

- базовий. На цьому рівні студенти отримують стандартні пояснення та теоретичний матеріал, але вони також матимуть додаткову практику та більше можливостей для доопрацювання;

- середній. На цьому рівні студенти отримують стандартний набір пояснень та вправ;

- просунутий. На цьому рівні студенти мають можливість вивчити часову форму детальніше, з поясненням нюансів та додатковою практикою.

З усіх вищевказаних модулів можна побудувати курс, у якому будуть представлені модулі всіх трьох рівнів. Це допоможе викладачам легко змінювати індивідуальну структуру курсу для кожного студента та адаптувати його до поточних потреб.

Звичайно, мікронавчання не може бути реалізоване для всіх типів контенту. Навряд чи його можна використовувати для вивчення складних дисциплін, які потребують багато аналітичного мислення, ефекту занурення. Ще один аспект, який слід враховувати при розгляді питання про впровадження мікронавчання, – це необхідність планування часу, що саме по собі може бути досить трудомістким.

Мікронавчання вже кілька років успішно використовують користувачі програмного забезпечення *Quizlet*, безплатного навчального вебсайту з інструментами для студентів, включно із флеш-картками, навчальними та ігровими режимами. У вивченні мови надзвичайно важливо розширювати словниковий запас. Студентам потрібно практикуватися в застосуванні тієї самої лексики, а також життєво важливо, щоб вони стикалися з нею багато разів і повторювали доти, доки не засвоять [8]. Це та ситуація, у якій використання флешкарток може стати особливо ефективним. До речі, студенти Сумського національного універси-

тету юридичного факультету успішно використовують цей застосунок на заняттях з Legal English. Ним послуговуються мільйони учнів по всьому світу для запам'ятовування певного контенту, який можна розбити на картки з короткими фрагментами інформації. Це програмне забезпечення функціонує на будь-якій операційній системі на автономних комп'ютерах і мобільних пристроях, що дає учням величезну гнучкість у його застосуванні. Програма має привабливий і зручний інтерфейс, який може зробити процес навчання приємним і корисним.

Quizlet дозволяє своїм користувачам шукати контент, зроблений та оприлюднений іншими користувачами, або створювати власні набори карток. Програма має кілька режимів навчання, з яких користувач може вибрати найбільш відповідні, що потенційно можуть відповідати його стилю навчання та типу словникового запасу. Функціональність, яку пропонує *Quizlet*, допомагає зробити засвоєння лексики досить легким. Як це працює: користувач має оригінальний термін або словосполучення, картинку та переклад рідною мовою на одній флешкартці. *Quizlet* може автоматично перемішувати картки, тому студентам не потрібно турбуватися про те, щоб вивчати свої набори карток в однаковому порядку (послідовне навчання).

Загалом, вивчення мови за допомогою карток *Quizlet* є більш ефективним, ніж без них [1, р. 43].

Ще однією формою вивчення мови, яку можна використовувати за допомогою мобільних пристроїв, є подкастинг. Аудіофайли легко завантажувати або транслювати, вони не вимагають від студента, який вивчає мову, жодних спеціальних навичок. Багато студентів вважають подкастинг захопливим [6, с. 842; 5], оскільки він дає велику гнучкість у виборі місця та часу використання.

Студенти з більшим ентузіазмом сприймають такий контент, оскільки, на їхню думку, він, як правило, містить теми, які є захопливими та актуальними в сучасних умовах. Вони також підкреслюють, що прослуховування подкастів збагачує їхню мову, оскільки, на відміну від записів підручників з англійської мови професійного спрямування, вони є автентичними і дають змогу практикувати аудіювання різних акцентів. Завдяки майже необмеженому обсягу інформації подкасти виходять далеко за межі контенту, представленого в аудиторії, що приносить користь тим, хто вивчає мову. Крім того, подкасти дають можливість студентам слухати широкий спектр різних стилів вимови, що тренує і готує їх до взаємодії в реальному світі, де співрозмовники можуть походити з різних регіонів, бути носіями англійської мови чи ні, чоловіками чи жінками.

Подкасти допомагають тим, хто вивчає мову, покращити свою вимову. Однак для того, щоб

повністю використати потенціал подкастингу для практики вимови, студентам слід дати змогу створювати власні подкасти, подкаст-спільноти та брати участь у конструктивному обміні думками з іншими студентами [3, с. 166]. Оскільки подкастинг допомагає учням не лише слухати записи, а й створювати власні, вони мають можливість оцінювати власну вимову та здійснювати самоконтроль.

Проекти для студентів закладів вищої освіти з використанням мобільних пристроїв. Гнучкість, яку надають мобільні застосунки, може бути успішно використана в межах деяких творчих проектів. Ось кілька прикладів завдань, які передбачають використання MALL і можуть бути організовані як позакласні заходи для студентів університету.

Монолог. Студенти використовують камери своїх смартфонів і виконують щоденне або щотижневе завдання – створення відео, у якому вони коментують англійською мовою висловлювання, вибрані викладачем або самостійно. Цей проект можна використовувати з двома цілями – практикувати нову лексику, яку студенти мають вивчити, та вдосконалювати навички презентації та вміння викладати свої думки у формі монологу.

Проект сторителінгу. Студенти вигадують або розповідають реальну історію з власного досвіду, записують відео за допомогою своїх смартфонів. Розповідаючи історію англійською мовою, вони практикують лексику просунутого рівня або «активний» словниковий запас (лексику, яку вони мали вивчити на заняттях з англійської мови).

Найкраща бізнес-презентація англійською мовою. Студенти використовують смартфони для самовідеозйомки, створюючи відеoversію свого резюме. У відео вони можуть надати інформацію про:

- освітній рівень;
- досвід роботи або досвід участі у волонтерських проектах;
- академічні досягнення та студентські нагороди, якщо є;
- кар'єрні устремління;
- навички та особистісні якості, а також хобі.

Запис такого відео може допомогти студентам почуватися впевненіше під час самопрезентації в діловій обстановці, а також покращити навички ділової англійської мови та володіння англійською мовою загалом.

Ці відеопроєкти можуть бути корисними для студентів, які прагнуть працювати перед камерою в англійськомовному середовищі. Вони можуть допомогти їм покращити навички самопрезентації та вдосконалити мовленнєві навички. Перебування перед камерою допоможе студентам почуватися впевненіше в майбутньому,

якщо вони вирішують працювати в галузі радіо- та тележурналістики.

Згадані можливості, які відкриває MALL, здебільшого легко інтегрувати в навчальну програму і застосовувати в поєднанні з очними заняттями. Деякі матеріали, засвоєні за допомогою мобільних пристроїв у вільний від навчання час, можуть слугувати окремими курсами з підсумковим контролем або без нього. Інші завдання, наприклад з лексики, граматики чи практики аудіювання, можуть стати невід'ємною частиною курсів змішаного навчання.

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямку. Як бачимо, мобільні технології відіграють значну роль у мовній освіті дорослих, особливо на рівні вищої освіти. Хоча вивчення мов за допомогою мобільних пристроїв не позбавлене недоліків і не підходить для всіх типів учнів, воно все ж дає змогу студентам навчатися в комфортних умовах і тоді, коли вони від-

чувають до цього бажання, а також надає велику гнучкість і додаткові можливості для покращення володіння іноземною мовою. Воно також створює більшу різноманітність у навчальному процесі, оскільки види діяльності, які студенти використовують у межах MALL, часто виходять за межі звичайного навчального матеріалу під час очних занять з викладачем.

Хоча зараз мобільні застосунки пропонують студентам, які вивчають мову, безліч варіантів для вивчення англійської, ще багато чого потрібно зробити в цій галузі. MALL створює нові можливості для подальшої персоналізації навчального матеріалу та адаптації стратегії навчання до здібностей і потреб конкретного студента. Він може створити унікальний користувацький досвід, який може бути орієнтований не лише на навчальну програму, а й на особистісні мовленнєві цілі конкретного користувача мови. Це сфера знань, яка потребує подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Barr B. (2016) Checking the effectiveness of Quizlet® as a tool for vocabulary learning. *PhD Thesis*.
2. Ballance O. J. (2012) Mobile language learning: more than just “the platform”. *Language Learning & Technology*. Vol. 16, no. 3. P. 21–23.
3. Fouz-González J. (2019) Podcast-based pronunciation training: Enhancing FL learners’ perception and production of fossilized segmental features. *ReCALL*. Vol. 31, no. 2. P. 150–169.
4. Joseph S. R. & Uther (2009) Mobile devices for language learning: Multimedia approaches. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*. Vol. 4, no. 01. P. 7–32.
5. Kargozari H. R. & Tafazoli D. (2012) Podcasting: A supporting tool for listening. *Proceedings of INTED2012 Conference*. P. 3870–3873.
6. Kargozari H. R. & Zarinkamar N. (2014) Lexical Development Through Podcasts. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Vol. 98. P. 839–843.
7. Loewen S. et al. (2019) Mobile-assisted language learning: A Duolingo case study. *ReCALL*. P. 1–19.
8. Nation I. S. P. (2001) *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press.
9. Rahimi M. & Miri S. S. (2014) The Impact of Mobile Dictionary Use on Language Learning. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. Vol. 98. P. 1469–1474.
10. Reinders H. & Benson P. (2017) Research agenda: Language learning beyond the classroom. *Language Teaching*. Vol. 50, no. 4. P. 561–578.